

Przedmiotowy system oceniania z języka polskiego w roku szkolnym 2023/2024
klasa IV

I Zasady Przedmiotowego Systemu Oceniania

1. Na początku roku szkolnego nauczyciel informuje uczniów o wymaganiach edukacyjnych z zakresu przedmiotu i sposobie oceniania.
2. Celem oceniania ucznia jest pokazanie tego, co uczeń robił dobrze oraz udzielenie wskazówek w przypadku problemów z jakimś zagadnieniem.
3. Nauczyciel stosuje również słowne ocenianie w przypadku odpowiedzi ustnych i pisemne uzasadnienie oceny prac pisemnych. Jeśli chodzi o ocenę prac pisemnych, ma ona na celu wskazanie dobrych elementów oraz odnotowanie tego, co wymaga poprawy. Prace pisemne, poza oceną opisową, zawierają również cenę stopniową.
4. Za prace klasowe uważa się sprawdziany, wypracowania klasowe i testy. Zapowiadane są z tygodniowym wyprzedzeniem, a zakres materiału jest znany dla ucznia. Prace klasowe są obowiązkowe, więc uczniowie nieobecni na lekcji w dniu pisania pracy klasowej są zobligowani do napisania jej w późniejszym terminie uzgodnionym z nauczycielem (nie później niż w ciągu 2 tygodni od powrotu do szkoły).
5. Prace pisemne zadane do domu (wypracowania) uczeń powinien oddawać w terminie.
6. Nauczyciel może oceniać wiedzę uczniów również za pomocą kartkówek. Zakres materiału tych prac może wynosić maksymalnie trzy ostatnie lekcje. Nauczyciel ma prawo nie zapowiadać kartkówek. Uczniowie nie muszą ich poprawiać.
7. Oceny niedostateczne oraz dopuszczające z wszelkich prac pisemnych mogą być poprawione w ciągu tygodnia od poinformowania ucznia o tej ocenie.
8. Nauczyciel ocenia uczniów za aktywność na lekcji. Ocena ma formę plusów lub minusów (3 plusy składają się na ocenę bardzo dobrą, a 3 minusy na ocenę niedostateczną).
9. Uczeń ma prawo zgłoszenia nieprzygotowania do lekcji dwa razy w semestrze. Wyłącza się przypadki, gdy na lekcji przewidziana była praca klasowa zapowiedziana wcześniej.
10. Uczeń zobowiązany jest do noszenia zeszytu oraz podręcznika.
11. Rodzice/prawni opiekunowie mają możliwość wglądu w pisemne prace swoich dzieci: na zebraniach ogólnych, podczas indywidualnych spotkań z nauczycielem.
12. Nauczyciel przechowuje prace ucznia do końca danego roku szkolnego.
13. Skala i sposób formułowania ocen bieżących:

Zapis w dzienniku lekcyjnym	Wartość liczbowa oceny
1	1
+1	1,5
2-	1,75
2	2
+2	2,5
3-	2,75

3	3
+3	3,5
4-	3,75
4	4
+4	4,5
5-	4,75
5	5
+5	5,5
6	6

14. Przy ocenianiu sprawdzianów wiadomości i umiejętności nauczyciel stosuje następujące zasady przeliczania punktów na ocenę:

poniżej 30% możliwych do uzyskania punktów - niedostateczny

30% - 49% - dopuszczający

50% - 69% - dostateczny

70% - 89% - dobry

90% - 99% - bardzo dobry

100% – celujący.

15. Pisemne prace literackie oceniane są wg kryteriów egzaminacyjnych opracowanych przez Centralną Komisję Egzaminacyjną.

16. Przy ocenianiu prac pisemnych uczniów mających obniżone kryteria oceniania nauczyciel dostosowuje kryteria do predyspozycji i możliwości ucznia.

17. Ustala się jednakowe wagi dla najważniejszych kategorii ocen:

- 1) sprawdzian – waga 6
- 2) kartkówka, odpowiedź ustna – waga 5
- 3) aktywność, praca na lekcji – waga 2
- 4) zadanie domowe – waga 1
- 5) zeszyt przedmiotowy – waga 1
- 6) zadanie dodatkowe – waga 4
- 7) osiągnięcia w konkursach – waga 6

II Ocenianiu na języku polskim podlegają:

1. Sprawdziany pisemne (prace klasowe, testy, sprawdziany, kartkówki).
2. Praca na lekcji (aktywność, praca w parach i w grupie).
3. Praca domowa.
4. Wypowiedzi pisemne (dłuższe odpowiedzi na pytania w zeszycie, dłuższe wypracowania).
5. Wypowiedzi ustne (odpowiedź, odpowiedzi na pytania w toku lekcji).
6. Recytacja tekstu (wiersza, prozy).
7. Czytanie z zachowaniem zasad artykulacji.
8. Zeszyt (poprawność, językowa, notatki, estetyka).

III Sposoby oraz częstotliwość sprawdzania osiągnięć ucznia

1. Prace klasowe (zaplanowana jest minimum jedna w semestrze, praca klasowa jest dłuższa z pytaniami otwartymi).
2. Prace pisemne (wypracowania) dotyczące lektur – minimum dwie w semestrze.
3. Kartkówki (z bieżącego materiału).
4. Sprawdziany gramatyczne (wykonywane po części materiału gramatycznego).
5. Dyktanda (sprawdzanie wiedzy ortograficznej) – raz w semestrze.
6. Odpytywanie na lekcji.
7. Krótkie ćwiczenia wykonywane na lekcji.

IV Skala ocen

1. Według WSO istnieje skala ocen od 1 do 6.
2. Dopuszcza się stosowanie ocen częściowych, z plusami lub minusami.
3. Znakiem plus (+) ocenia się też bieżącą aktywność ucznia na lekcji. Trzy plusy oznaczają ocenę bardzo dobrą, a trzy minusy ocenę niedostateczną. Podobnie oceniany jest brak zaangażowania w lekcję lub niewykonywanie poleceń, co skutkuje minusami.

V Ogólne kryteria oceniania

1. Stopień celujący (6) - może otrzymać uczeń, który:
 - pracował systematycznie, z dużym zaangażowaniem na każdej lekcji i w domu;
 - wykazywał się inwencją twórczą, nie czekając na inicjatywę nauczyciela;
 - biegle posługiwał się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych z programu nauczania danej klasy;
 - wykazywał się indywidualną pracą wykraczającą poza realizowany program;
 - reprezentował klasę, szkołę w konkursach przedmiotowych np. w polonistycznym, ortograficznym, recytatorskim itp., kwalifikując się do dalszego etapu.
2. Stopień bardzo dobry (5) - otrzymuje uczeń, który:
 - pracował systematycznie z zaangażowaniem na każdej lekcji i w domu;
 - wykazał się wiedzą i umiejętnościami na poziomie ponadpodstawowym (PP), o znacznym stopniu trudności;
 - wszystkie zadania wykonywał w terminie.
3. Stopień dobry (4) - otrzymuje uczeń, który:
 - pracował systematycznie na każdej lekcji i w domu;
 - opanował umiejętności umiarkowanie trudne, ale i niezbędne w dalszej nauce;
 - poprawnie stosował wiadomości, wykonywał nietypowe zadania teoretyczne i praktyczne;
 - wykonywał zadania w terminie określonym przez nauczyciela, a także uzupełniał ewentualne braki.
4. Stopień dostateczny (3) - otrzymuje uczeń, który:
 - pracował w miarę systematycznie i doskonalił w sobie tę cechę;

- opanował wiadomości i umiejętności z języka polskiego na poziomie podstawowym (P);
- umie zastosować zdobyte wiadomości w sytuacjach typowych, według poznanego wzorca.

5. Stopień dopuszczający (2) - otrzymuje uczeń, który:

- wykazał się znajomością treści całkowicie niezbędnych w dalszym zdobywaniu wiedzy z języka polskiego;
- wykonywał samodzielnie lub z niewielką pomocą nauczyciela zadania typowe, wyćwiczone na lekcji, o niewielkim stopniu trudności.

6. Stopień niedostateczny (1) otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował wiadomości i umiejętności elementarnych, a stwierdzone braki uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy z języka polskiego;
- nie umie wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności nawet z pomocą nauczyciela.

VI Szczegółowe kryteria oceniania ucznia

1. Ocena celująca

Otrzymuje ją uczeń, który opanował pełen zakres wiadomości określany programem nauczania dla kl. IV (spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą), a poza tym:

Kształcenie literackie i kulturowe:

- samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o dużym stopniu trudności,
- czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, potrafi analizować i interpretować je w sposób pogłębiony i wnikliwy, posługując się terminologią z podstawy programowej,
- twórczo i samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania,
- proponuje pomysłowe rozwiązania,
- jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne,
- wzorowo wykonuje prace domowe i zadania dodatkowe,
- nie powiela cudzych pomysłów i poglądów,
- posługuje się bogatym i różnorodnym słownictwem,
- w swoich wypowiedziach odwołuje się do poznanych wcześniej tekstów kultury,
- wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem, z odpowiednim napięciem emocjonalnym i z następstwem pauz,
- współpracuje w zespole, często odgrywając rolę lidera,
- aktywnie uczestniczy w lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych,
- bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach literackich i teatralnych w szkole i poza szkołą,
- aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu,
- otrzymuje maksymalną liczbę punktów za prace pisemne,
- poprawnie wypowiada się w poznanych w kl. IV formach wypowiedzi,

Kształcenie językowe:

- posiada wszystkie umiejętności z zakresu kształcenia językowego oraz nauki o języku, przewidywane w programie nauczania w klasie IV.

2. Ocena bardzo dobra

Otrzymuje ją uczeń, który opanował pełen lub prawie pełen zakres wiadomości określany programem nauczania dla kl. IV (spełnia wymagania na ocenę dobrą), oraz:

Kształcenie literackie i kulturowe:

- rozumie pojęcia: zmyślenie literackie a kłamstwo, wydarzenia i postaci zmyślane a prawdziwe, bohater literacki, wydarzenia realistyczne i fantastyczne, autor, opowiadający, czytelnik,
- zna cechy gatunkowe baśni,
- ma bogaty zasób słownictwa,
- analizuje utwór poetycki, wskazuje na epitety, porównania, uosobienia, ożywienia, zdrobnienia i spieszczenia oraz zgrubienia, przerośnięcie,
- potrafi wyodrębnić refren,
- określa temat utworu, osobę mówiącą i odbiorcę oraz nastrój w wierszu,
- płynnie czyta nowy tekst,
- doskonale rozróżnia gatunki filmowe i bezbłędnie wymienia elementy dzieła filmowego,
- zna historię i cechy komiksu.

Kształcenie językowe:

- rozróżnia biegle poznane w klasie IV części mowy,
- samodzielnie i sprawnie posługuje się słownikiem ortograficznym; zna zasady ortograficzne,
- wskazują różnicę między osobową formą a nieosobową (bezokolicznikową) czasownika,
- poprawnie stosuje formy liczby, osoby, rodzaju, czasu,
- potrafi wyszukać w zdaniu przyimek i spójnik,
- odróżnia formę prostą i złożoną czasu przyszłego,
- rozpoznaje zdanie rozwinięte i nierozwinięte, pojedyncze i złożone,
- odróżnia równoważnik zdania od zdania,
- określa głoski,
- potrafi utworzyć synonimy, antonimy do podanych wyrazów oraz wyrazy pokrewne,
- zna elementy schematu komunikacyjnego: komunikat, nadawca, odbiorca.

Tworzenie wypowiedzi:

- w wypowiedziach próbuje oceniać zachowania bohaterów literackich oraz formułuje ogólne wnioski o utworach,
- jego wypowiedzi ustne i pisemne są całkowicie poprawne pod względem stylistycznym, językowym, ortograficznym, merytorycznym i logicznym,
- buduje przewidziane programem wypowiedzi (ustne i pisemne): opowiadanie odtwórcze i twórcze, w tym opowiadanie z dialogiem, ramowy i szczegółowy plan wydarzeń do tekstu literackiego, pamiętnik, dziennik, list oficjalny i prywatny, sprawozdanie, opis postaci, przedmiotu, krajobrazu, zwierzęcia, budynku, dzieła sztuki, ogłoszenie, zaproszenie, notatkę, instrukcję, przepis, zawiadomienie, gratulacje, podziękowanie, kartkę z pozdrowieniami i życzeniami.

Samokształcenie:

- płynnie czyta nowy tekst,
- systematycznie samodzielnie pogłębia wiedzę poprzez wykonywanie dodatkowych zadań,
- korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości i selekcionuje je,
- zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych,
- korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego.

3. Ocena dobra

Otrzymuje ją uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową (spełnia wymagania na ocenę dostateczną), oraz:

Kształcenie literackie i kulturowe:

- czyta poprawnie, stosując zasady prawidłowego przestankowania,
- rozpoznaje czytany utwór jako bajkę, baśń,
- potrafi nazywać niektóre stany psychiczne i ich przejawy,
- posiada duży zasób słownictwa,
- zna niektóre cechy gatunkowe baśni i bajki,
- wskazuje w wierszu osobę mówiącą, epitet i porównanie,
- wyodrębnia rymy, wersy, zwrotki,
- jego wypowiedzi ustne i pisemne mogą zawierać jedynie nieliczne błędy językowo-stylistyczne, logiczne i ortograficzne,
- potrafi zastosować odpowiednie formy wypowiedzi,
- poprawnie wypowiada się na temat bohaterów, określając problematykę utworu.

Kształcenie językowe:

- rozróżnia części mowy poznane w kl. IV,
- poprawnie odmienia (stosuje w zdaniach) czasowniki, rzeczowniki i przymiotniki,
- potrafi posługiwać się słownikiem ortograficznym; zna zasady ortograficzne,
- umie wskazać w zdaniu podmiot i orzeczenie,
- układa zdania rozwinięte,
- potrafi zbudować wykres,
- rozróżnia samogłoskę, spółgłoskę,
- zna zasady akcentowania w języku polskim.

Tworzenie wypowiedzi:

- układa ramowy i szczegółowy plan wydarzeń,
- uczestniczy w rozmowie na zadany temat,
- tworzy logiczną, pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi,
- dokonuje selekcji informacji.

Samokształcenie:

- korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach,
- korzysta z zasobów bibliotecznych,
- doskonali różne formy zapisywania pozyskanych informacji.

4. Ocena dostateczna

Otrzymuje ją uczeń, który opanował zakres wiadomości przewidzianych na ocenę dopuszczającą, a także:

Kształcenie literackie i kulturowe:

- wykazuje się znajomością treści lektur,
- określa tematykę utworu,
- potrafi wskazać cechy komiksu,
- wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych,
- wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio,

- dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie),
- umie wymienić elementy świata przedstawionego,
- wskazuje epitety, porównania, wersy, zwrotki, rymy.
- odróżnia postacie, wydarzenia i przedmioty realistyczne od fantastycznych,
- zna pojęcia: bajka, baśń.

Kształcenie językowe:

- prawidłowo nazywa poznane części mowy,
- rozpoznaje rzeczownik w funkcji podmiotu i czasownik w roli orzeczenia,
- samodzielnie odmienia rzeczowniki i czasowniki (błędy popełnia sporadycznie),
- podane zdania dzieli na rozwinięte i nierozwinięte,
- robi wykres przy niewielkiej pomocy nauczyciela,

Tworzenie wypowiedzi:

- w wypowiedziach ustnych i pisemnych na ogół przestrzega zasad poprawnościowych w zakresie budowy zdań, precyzyjnego stosowania poznanego słownictwa i ortografii,
- przy małej pomocy nauczyciela wypowiada się w formach pisemnych i ustnych,
- układa ramowy plan wypowiedzi,
- poprawnie zapisuje dialog,
- zna zasady budowania akapitów,
- tworzy logiczną wypowiedź na zadany temat.

Samokształcenie:

- w miarę swoich umiejętności korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach.

5. Ocena dopuszczająca

Otrzymuje ją uczeń, który samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela wykonuje zadania o niewielkim stopniu trudności:

Kształcenie literackie i kulturowe:

- technika cichego i głośnego czytania pozwala na zrozumienie tekstu,
- wykazuje się ogólną znajomością treści lektur,
- podejmuje próby uczestniczenia w dyskusji,
- posiada niewielki zasób słownictwa,
- odróżnia prozę od wiersza,
- przy pomocy nauczyciela analizuje i interpretuje utwory literackie.

Kształcenie językowe:

- przy pomocy nauczyciela rozróżnia części mowy,
- odmienia czasowniki przez osoby, liczby, czasy i rodzaje,
- odmienia rzeczowniki przez przypadki z pomocą nauczyciela,
- wyróżnia głoski, litery, sylaby,
- zna podstawowe zasady ortograficzne.

Tworzenie wypowiedzi:

- formułuje pytania do tekstu,
- buduje krótkie, ale poprawne formy wypowiedzi, korzystając ze wskazówek nauczyciela,
- błędy językowe, stylistyczne, logiczne, ortograficzne popełniane w wypowiedziach pisemnych nie przekreślają wartości pracy i wysiłku, jaki uczeń włożył w ich napisanie.

Samokształcenie:

- korzysta z informacji,

- pracuje nad systematycznym uczeniem się,
- doskonalą technikę czytania.

6. Ocena niedostateczna

Otrzymuje ją uczeń, który nie opanował zakresu wiadomości przewidzianych podstawą programową dla danego etapu edukacyjnego.

- nie potrafi, nawet przy pomocy nauczyciela, zredagować poznanych form wypowiedzi,
- nie opanował elementarnych wiadomości z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego oraz nauki o języku przewidzianych podstawą programową w klasie IV,
- wypowiedzi nie są poprawne pod względem językowym i rzeczowym,
- w wypowiedziach pisemnych nie przestrzega reguł ortograficznych i interpunkcyjnych,
- nawet przy pomocy nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o elementarnym stopniu trudności,
- nie podejmuje starań w celu uzyskania oceny pozytywnej.